

VERLOOP VAN DE RESULTATEN EN RENTABILITEITSSTRUCTUUR VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN IN 1999

Sinds een aantal jaren worden de belangrijkste resultaten van de niet-financiële ondernemingen toegelicht, op basis van door de Balanscentrale verstrekte gegevens. In dit artikel wordt de analyse van de evolutie van de geaggregeerde resultaten over de periode 1994-1999 aangevuld met een korte studie van de spreiding van de rentabiliteit van de niet-financiële ondernemingen in 1999.

De studie is als volgt opgebouwd: het eerste deel bestudeert de kenmerken en de representativiteit van de gebruikte gegevens. In het tweede deel wordt allereerst het verloop van de globale ondernemingsresultaten gesitueerd in de conjuncturele context van 1999. Daarna wordt het verloop van deze resultaten meer in detail bestudeerd per bedrijfstak en volgens bedrijfsgrootte. In het derde deel, ten slotte, wordt allereerst stilgestaan bij de omschrijving en de situering van het begrip rentabiliteit, daarna wordt het verloop ervan geanalyseerd over de periode 1994-1999 en ten slotte wordt de spreiding van de rentabiliteit aan een meer gedetailleerd onderzoek onderworpen. De statistische bijlage geeft een synthese van de belangrijkste resultaten over het geheel van de periode 1994-1999.

De gegevens afkomstig van de sociale balans worden hier niet bestudeerd vermits ze het voorwerp uitmaken van het andere artikel in dit Tijdschrift.

¹ Voor een omstandiger beschrijving van de methodologie die aan de basis ligt van de jaarrekeningen verwijzen we naar de verklarende nota van de Balanscentrale: Statistieken opgemaakt op basis van de jaarrekeningen voorgesteld volgens de schema's bepaald bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en van de sociale balansen volgens het koninklijk besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans. Deze nota is beschikbaar bij de Balanscentrale en op de internet-site van de Bank (www.nbb.be).

1. KENMERKEN EN REPRESENTATIVITEIT VAN DE GEBRUIKTE GEGEVENS

1.1. KENMERKEN VAN DE GEBRUIKTE GEGEVENS EN SAMENSTELLING VAN HET CONSTATE STAAL

De Balanscentrale verzamelt sinds het einde van de jaren zeventig gegevens over de jaarrekeningen van alle bedrijven die in België een niet-financiële activiteit uitoefenen. De ondernemingen dienen hun jaarrekening uiterlijk zeven maanden na de afsluiting van het boekjaar in te dienen door middel van een gestandaardiseerd formulier. Na verificatie en eventuele correcties door de Balanscentrale of door de onderneming zelf is een eerste analyse mogelijk tegen eind september. De gegevens voor 1999 zijn evenwel nog onvolledig. Daarom zal gebruik gemaakt worden van een extrapolatie van de cijfers van 1998 door middel van een constante steekproef over de periode 1998-1999¹.

De grootste verandering in vergelijking met de studie van vorig jaar bestaat erin dat alle gegevens die zich in de bestanden van de Balanscentrale bevinden, omgerekend werden in euro. Wettelijk hebben de ondernemingen tussen 1 januari 1999 en 31 december 2001 nog de keuze tussen het neerleggen van de jaarrekening in franken of in euro, daarna zal dit verplicht in euro dienen te gebeuren. Een andere verandering bestaat erin dat de oude NACE-70-classificatie van de ondernemingen vervangen werd door de NACE-BEL-classificatie, de nieuwe activiteitennomenclatuur die voor de statistieken in België gebruikt wordt. De gegevens werden herberekend tot in 1994, ervóór zijn de reeksen niet volledig vergelijkbaar. Een laatste

belangrijke verandering had betrekking op de samenstelling van het constante staal : er werden enkel ondernemingen in aanmerking genomen die zowel in 1998 als 1999 jaarrekeningen indienden over een periode van 12 maanden.

Het totale ondernemingenbestand wordt opgedeeld naar bedrijfsgrootte en naar bedrijfstak, teneinde een meer gedetailleerde analyse van de resultaten te kunnen uitvoeren. De onderverdeling naar bedrijfsgrootte (grote onderneming of kmo) is gebaseerd op het type schema (« volledig » of « verkort ») van jaarrekening dat opgesteld wordt¹. Een onderneming wordt volgens de boekhoudwet als groot beschouwd als :

- haar gemiddeld personeelsbestand, uitgedrukt in « voltijdse equivalenten », op jaarbasis meer dan 100 werknemers bedraagt of
- zij meer dan één van de volgende drempels overschrijdt :
 - een jaargemiddelde van het personeelsbestand van 50 werknemers in « voltijdse equivalenten » ;
 - een jaaromzet, exclusief BTW, van 6.250.000 euro ;
 - een balanstotaal van 3.125.000 euro.

De laatste twee drempels werden verhoogd ten opzichte van vorig jaar, toen ze respectievelijk 200 miljoen frank (4.957.870 euro) en 100 miljoen frank (2.478.935 euro) bedroegen. Dergelijke aanpassingen worden gemiddeld om de vier jaar doorgevoerd en hebben als voornaamste doel rekening te houden met de prijsontwikkeling. Dit heeft echter een te verwaarlozen invloed op het profiel van de historische reeksen van de relatieve resultaten van de grote ondernemingen en de kmo's.

Op basis van deze nieuwe criteria kan 8,6 pct. van de ondernemingen in het constante staal

over de periode 1998-1999 omschreven worden als grote ondernemingen. In termen van balanstotaal vertegenwoordigen ze evenwel ongeveer 87,3 pct. van het totale aantal ondernemingen. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die van de studies van de vorige jaren.

Daarnaast wordt ook een onderscheid gemaakt tussen ondernemingen op basis van de sector waarin ze actief zijn. In het constante staal behoort 11,2 pct. van de ondernemingen tot de verwerkende nijverheid ; zij vertegenwoordigen 25,9 pct. van het balanstotaal. Voor bepaalde deelaspecten van de studie zal bovendien een meer gedetailleerde opsplitsing naar bedrijfstak gebeuren.

1.2 REPRESENTATIVITEIT VAN HET CONSTANTE STAAL

Het in deze studie gebruikte constante staal is samengesteld uit 117.916 niet-financiële ondernemingen en vertegenwoordigt 57,9 pct. van het totale aantal in 1998 neergelegde jaarrekeningen. Dit percentage ligt iets hoger dan in de studie van vorig jaar. Een opsplitsing van de representativiteit van het constante staal naar ondernemingsgrootte toont aan dat de grote ondernemingen relatief gezien beter vertegenwoordigd zijn (67,9 pct. ten opzichte van 57,1 pct. voor de kmo's), terwijl sectorieel gezien de representativiteit iets groter is in de verwerkende nijverheid dan in de niet-verwerkende bedrijfstakken. De benadering vanuit het balanstotaal toont aan dat de representativiteit van het constante staal met 79,5 pct. dit jaar wat lager ligt dan bij de vorige oefening ; toen bedroeg ze immers 82,8 pct. Volgens deze benadering zijn de grote ondernemingen nog beter vertegenwoordigd (83,2 pct. van het totaal aantal ondernemingen in 1998 tegenover 61,1 pct. voor de ondernemingen die een verkort schema indienden) dan bij de benadering volgens het aantal ondernemingen. Ook hier is de representativiteit iets groter in de verwerkende nijverheid dan in de andere bedrijfstakken. Globaal gezien kan de

¹ Grote ondernemingen moeten het volledige schema gebruiken, kleine en middelgrote ondernemingen mogen het verkorte schema gebruiken.

TABEL 1 – REPRESENTATIVITEIT VAN HET CONSTATE STAAL

	1998 Totaal van de vennootschappen ¹	1998 Vennootschappen uit het staal ²	Representativiteit, in procenten, van het voor de analyse van de resultaten van 1999 gebruikte staal	p.m. idem voor het voor de analyse van de resultaten van 1998 gebruikte staal
	(1)	(2)	(3) = (2) : (1)	
Aantal ondernemingen (eenheden)	203.798	117.916	57,9	57,6
waarvan (in pct. van het totaal):				
volledig schema	7,3	8,6	(67,9)	(73,5)
verkort schema	92,7	91,4	(57,1)	(56,3)
verwerkende nijverheid	10,4	11,2	(61,9)	(61,6)
niet-verwerkende bedrijfstakken	89,6	88,8	(57,4)	(57,1)
Balans totaal (miljoenen euro)	538.808	428.564	79,5	82,8
waarvan (in pct. van het totaal):				
volledig schema	83,5	87,3	(83,2)	(87,1)
verkort schema	16,5	12,7	(61,1)	(60,9)
verwerkende nijverheid	24,9	25,9	(82,6)	(87,8)
niet-verwerkende bedrijfstakken	75,1	74,1	(78,5)	(78,3)

Bron: NBB.

¹ De rekeningen van 1998 bevatten alle rekeningen afgesloten tussen 1 januari en 31 december 1998.

² Ondernemingen waarvoor de jaarrekeningen voor 1999 reeds beschikbaar zijn en die tevens voorkwamen in het bestand van de Balanscentrale over 1998.

representativiteit van het constante staal als goed omschreven worden. De sterkere vertegenwoordiging van de grote ondernemingen in de steekproef werd ook vastgesteld in de studies over de jaarrekeningen van de vorige jaren.

Het gebruik van een constante steekproef voor de extrapolatie van de resultaten van 1998 heeft als nadeel dat dit een statische benadering is van de realiteit en dat er dus geen rekening wordt gehouden met het verdwijnen van bestaande ondernemingen en de oprichting van nieuwe ondernemingen.

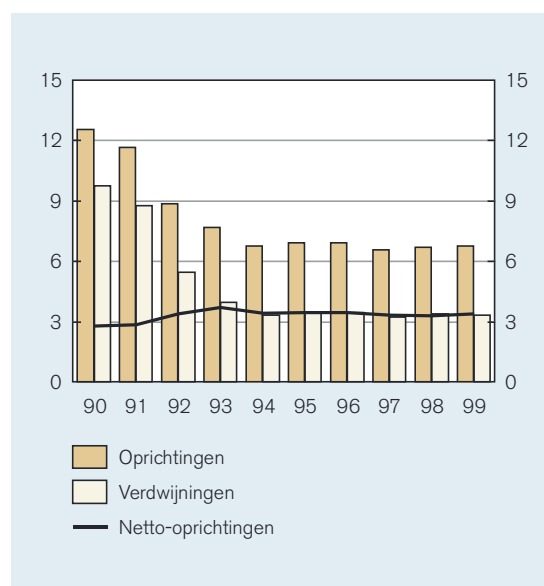
In de loop van 1999 werden 22.051 nieuwe ondernemingen opgericht, dit is 2,1 pct. meer dan in 1998 en het grootste aantal sinds 1992. Daarnaast verdwenen 10.859 ondernemingen, waarvan 5.568 door een faillissement, dit is respectievelijk 2,7 pct. en 3,9 pct. meer dan in 1998. In 1998 daalde het aantal faillissementen

¹ Deze cijfers hebben betrekking op alle ondernemingen en niet enkel op de niet-financiële.

met 11,5 pct. ¹ Door een adempauze te geven aan de bedrijven die met tijdelijke problemen

GRAFIEK 1 – OPRICHTINGEN EN VERDWIJNINGEN VAN ONDERNEMINGEN

(procenten van het totale aantal ondernemingen)

Bron: NBB.

kampen, hebben de wetten over faillissementen en concordaten, die in werking traden op 1 januari 1998, het proces van het faillissement verlengd. Dit kan het verloop van het aantal faillissementen over de laatste twee jaar beïnvloed hebben.

Netto zouden er in 1999 aldus 11.192 ondernemingen bijgekomen zijn, 1,5 pct. meer dan in 1998 het geval was en eveneens het grootste aantal sinds 1992. Uitgaande van de veronderstelling dat de verandering in het aantal netto-oprichtingen indicatief is voor het verloop van de activiteit, zou een en ander betekenen dat de in dit artikel besproken geëxtrapoleerde resultaten op basis van een constant staal de werkelijke ontwikkelingen enigszins kunnen onderschatten. Een vergelijkende analyse over de periode 1994-1997 van de geëxtrapoleerde cijfers, berekend op basis van de constante steekproef, met de definitieve cijfers liet echter geen systematische over- of onderschatting zien van de finale cijfers¹, en toonde aan dat de afwijkingen beperkt bleven.

Uitgedrukt in verhouding tot het aantal bestaande ondernemingen is er over de laatste 6 jaar een zekere stabiliteit merkbaar zowel bij de opgerichte (6,7 pct. in 1999) als bij de verdwenen ondernemingen (3,3 pct. in 1999).

2. VERLOOP VAN DE ONDERNEMINGSRESULTATEN OVER DE PERIODE 1994-1999

2.1 BELANGRIJKSTE COMPONENTEN VAN HET ALGEMEEN RESULTAAT EN CONJUNCTUUR

De Belgische conjunctuur bereikte eind 1998 een keerpunt, na een ononderbroken verzwakking in de loop van het jaar. Deze verzwakking

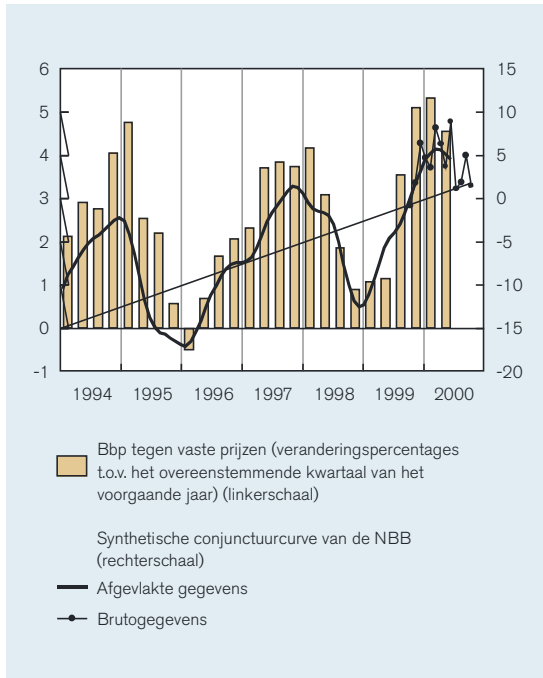
was vooral te wijten aan de terugval in de buitenlandse vraag na het uitbreken van de Aziatische crisis in de zomer van 1997 en de verspreiding ervan naar bepaalde Latijns-Amerikaanse landen en naar heel wat transitielanden in Centraal- en Oost-Europa. Vanaf begin 1999 trad er een verbetering in van de conjunctuur die zich het hele jaar zou doorzetten. De buitenlandse vraag herstelde evenwel pas vanaf de tweede jaarhelft, onder impuls van de krachtige toename van de vraag in het eurogebied en de overige EU-landen. In tegenstelling tot 1998 werd de reële economische activiteit in 1999 dan ook vooral gedreven door de buitenlandse vraag. De netto-uitvoer leverde opnieuw een positieve bijdrage tot de reële economische groei. De binnenlandse bestedingen groeiden in 1999 zwakker dan gedurende de twee voorafgaande jaren. Vooral de gezinnen vertoonden een minder uitbundig bestedingspatroon.

De reële groei van de Belgische economie versnelde van 2,4 pct. in 1998 naar 2,7 pct. in 1999. Als gevolg van het ruilvoetverlies kende de prijsontwikkeling, zoals gemeten door de deflator van het bbp, een vertraging van 1,6 pct. naar 1 pct. De nominale groei van het bbp vertraagde bijgevolg marginaal van 4,1 pct. in 1998 naar 3,8 pct. in 1999. De nominale groei van de totale toegevoegde waarde van de Belgische economie exclusief de openbare en financiële sector vertraagde eveneens, van 4,1 pct. in 1998 naar 3,7 pct. in 1999. Dit concept sluit het dichtst aan bij de hier gebruikte cijfers van de Balanscentrale.

De totale toegevoegde waarde gecreëerd door de niet-financiële ondernemingen, die wordt gemeten door het verschil tussen de bedrijfsopbrengsten en de kosten van door derden geleverde goederen en diensten, bedroeg in 1999 112.585 miljoen euro, een stijging met 3,8 pct. ten opzichte van 1998. De groei van de toegevoegde waarde vertraagde aldus voor het tweede opeenvolgende jaar, deze bedroeg in 1997 en 1998 respectievelijk 6,7 pct. en 5,4 pct.

¹ Deze oefening kon niet herhaald worden voor de resultaten van 1998 als gevolg van de verandering in de classificatie van de ondernemingen.

GRAFIEK 2 – BBP EN CONJUNCTUURVERLOOP IN BELGIË OVER DE PERIODE 1994-1999

Bronnen : INR, NBB.

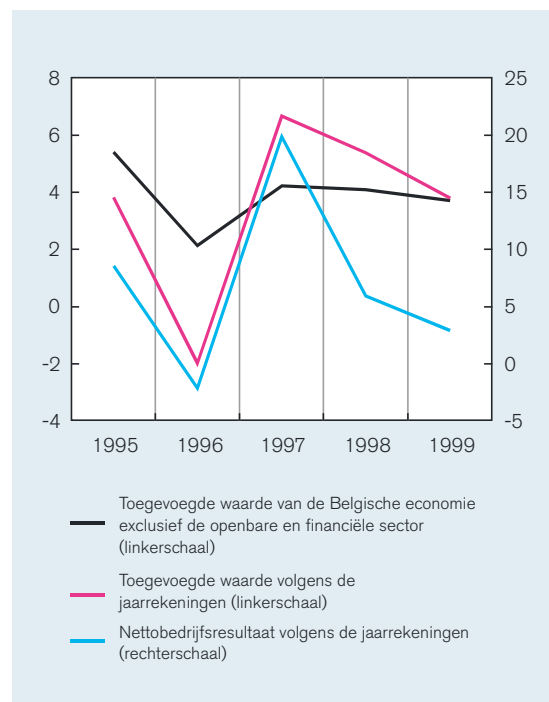
De toegevoegde waarde gecreëerd door een onderneming bestaat uit personeelskosten, overige bedrijfskosten (onder meer belastingen en taken op de bedrijfsuitoefening, herstructureringskosten), afschrijvingen en voorzieningen, en het nettobedrijfsresultaat. De personeelskosten maken hier traditioneel de grootste post van uit : ze vertegenwoordigden 59 pct. van de toegevoegde waarde in 1999. In vergelijking met 1998 stegen de personeelskosten met 4,5 pct. De werkgelegenheid in voltijdse equivalenten zou met 1,7 pct. gestegen zijn en de loonkost per voltijdse werknemer met 2,8 pct. Na correctie voor inflatie zou de loonkost per voltijdse werknemer aldus gemiddeld 1,7 pct. meer bedragen hebben dan het jaar voordien. Deze cijfers verschillen slechts marginaal van de gegevens afkomstig van de sociale balans. De overige bedrijfskosten en de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen stegen respectievelijk met 4,7 pct. en 2,4 pct. De totale, aan de bedrijfsactiviteit verbonden, kosten stegen aldus

met 4 pct. Voor het eerst gedurende de laatste 5 jaar stegen de totale kosten meer dan de toegevoegde waarde.

Het verschil tussen de toegevoegde waarde en de totale bedrijfskosten is gelijk aan het nettobedrijfsresultaat. Dit geeft over het algemeen het best weer welke resultaten de ondernemingen behaalden in de uitoefening van hun basisactiviteit. Het nettobedrijfsresultaat bedroeg in 1999 18.077 miljoen euro en steeg met 2,9 pct. ten opzichte van 1998. Ondanks de verbetering van de conjunctuur in de loop van 1999, betekent dit net als voor de toegevoegde waarde een vertraging in vergelijking met het groeitempo dat gedurende de twee voorafgaande jaren gerealiseerd werd. Dit is waarschijnlijk vooral toe te schrijven aan de prijsontwikkeling maar

GRAFIEK 3 – TOEGEVOEGDE WAARDE EN NETTOBEDRIJFSRESULTAAT VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN EN TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE BELGISCHE ECONOMIE EXCLUSIEF DE ACTIVITEIT VAN DE OPENBARE EN DE FINANCIËLE SECTOR

(veranderingspercentages ten opzichte van het voorgaande jaar)

Bronnen : INR, NBB.

TABEL 2 – VOORNAAMSTE BESTANDELEN VAN DE RESULTATENREKENING VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

	Veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar					Miljoenen euro	Procenten van de toegevoegde waarde
	1995	1996	1997	1998	1999 r	1999 r	1999 r
Toegevoegde waarde	3,8	-2,0	6,7	5,4	3,8	112.585	100,0
Personeelskosten	2,6	-3,3	3,0	5,1	4,5	66.446	59,0
Overige bedrijfskosten	5,8	4,1	22,7	4,5	4,7	6.203	5,5
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	4,1	0,8	4,5	6,1	2,4	21.859	19,4
Totaal	3,1	-2,0	4,4	5,3	4,0	94.229	83,9
Nettobedrijfsresultaat	8,5	-2,1	19,9	5,9	2,9	18.077	16,1
Financiële opbrengsten	13,9	-1,8	33,5	-7,1	11,6	25.874	23,0
Financiële kosten	8,8	-4,6	31,9	-10,7	8,7	22.531	20,0
Totaal	326,7	88,9	59,3	41,1	36,2	3.343	3,0
Courant resultaat	15,2	1,4	22,8	9,3	7,0	21.420	19,0
Uitzonderlijk resultaat ¹	-	-	-	-	-	5.388	4,8
Nettoresultaat vóór belastingen	17,3	-3,9	40,4	9,5	17,2	26.808	23,8
Belastingen op het resultaat	4,0	7,3	17,4	7,7	5,9	5.565	4,9
Nettoresultaat na belastingen	22,6	-7,6	49,3	10,0	20,6	21.243	18,9

Bron: NBB.

¹ Voor dit aggregaat, waarvan het bedrag meestal gering is en dat positief of negatief kan zijn, heeft het geen zin een veranderingspercentage te berekenen.

misschien ook aan het feit dat het een tijd duurt voordat de verbetering in de conjunctuur tot uiting komt in de cijfers. Vanuit dit standpunt kan 1999 dan ook eerder als een matig jaar voor de niet-financiële ondernemingen bestempeld worden.

Het courante resultaat verbeterde met 7 pct. op jaarbasis en vertoonde, net als tijdens de voorgaande jaren, onder invloed van de financiële resultaten een gunstiger evolutie dan het netto-bedrijfsresultaat. Gedurende 1999 stegen de financiële opbrengsten immers sterker dan de financiële kosten. Gezien het grillige verloop van beide rubrieken dient de evolutie ervan met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Vooral het verloop van termijntransacties waaraan dekkingsoperaties zijn gekoppeld, kan grote bewegingen veroorzaken. Onder abstractie van deze transacties is er evenwel nog steeds

sprake van een stevige, zij het iets minder uitgesproken, toename van de netto financiële opbrengsten.

Het uitzonderlijke resultaat, dat vooral voortvloeit uit de gerealiseerde meerwaarden op de verkoop van activa en participaties, lag in 1999 op een zeer hoog niveau (5.388 miljoen euro), ver boven de cijfers voor 1998 (2.844 miljoen euro) en 1997 (2.562 miljoen euro). Deze forse stijging was vooral het gevolg van de meerwaarden die resulteerden uit een aantal grote fusies. In wat volgt dient er rekening mee gehouden te worden dat ook de van het uitzonderlijke resultaat afgeleide resultaten hiervan invloed zullen ondervinden.

De door de ondernemingen betaalde belastingen op het resultaat stegen met 5,9 pct., dit is aanzienlijk meer dan de toename van het netto-

bedrijfsresultaat, dat veruit het belangrijkste bestanddeel van het belastbare inkomen van de bedrijven vormt. Dit is vermoedelijk het gevolg van het feit dat de in een bepaald jaar betaalde belastingen nog kunnen beïnvloed worden door de goede resultaten van het voorgaande jaar.

De niet-financiële ondernemingen boekten uiteindelijk, rekening houdend met de uitzonderlijke resultaten en de belastingen, over 1999 een nettowinst van 21.243 miljoen euro, een verbetering met 20,6 pct. ten opzichte van 1998. Uitgedrukt in procenten van de toegevoegde waarde, kwam het nettoresultaat na belastingen uit op 18,9 pct., tegenover 16,3 pct. in 1998. Deze ratio vertoonde over de periode 1994-1999 een duidelijk stijgende beweging. In 1999 was de stijging vooral een gevolg van de betere uitzonderlijke resultaten. Over de hele periode 1994-1999 beschouwd, was de stijging van de ratio echter zowel toe te schrijven aan een verbetering in het nettobedrijfsresultaat als aan betere financiële en uitzonderlijke resultaten.

2.2 RESULTATEN VOLGENS ONDERNEMINGSGROOTTE EN BEDRIJFSTAK

Naast de studie van de globale ondernemingsresultaten is het leerzaam deze ook eens te analyseren volgens ondernemingsgrootte en bedrijfstak. De niet-financiële ondernemingen vormen immers een zeer heterogeen staal met daarbinnen soms zeer uiteenlopende ontwikkelingen in de resultaten.

Zoals hierboven reeds werd vermeld, is het totale resultaat van een onderneming afhankelijk van het bedrijfs-, het financiële en het uitzonderlijke resultaat. Bedrijven van eenzelfde bedrijfstak zijn onderhevig aan specifieke conjunctuurinvloeden. De relatieve evoluties van de bedrijfsresultaten zijn dan ook meestal nauw verbonden met het type van economische activiteit. De financiële resultaten van hun kant hangen nauw

samen met de financieringswijze van de onderneming. De grootte van ondernemingen is vaak bepalend voor hun financieringswijze.

Net zoals in 1998 het geval was, presteerden de bedrijven uit de niet-verwerkende bedrijfstakken (+6,4 pct.), uit het oogpunt van het verloop van het nettobedrijfsresultaat, een stuk beter dan die uit de verwerkende nijverheid (-3,5 pct.). Beide groeipercentages liggen wel beneden die van vorig jaar, waarbij vooral de inkrimping in de verwerkende nijverheid opvallend is. Een mogelijke verklaring voor deze ontwikkeling is dat het effect van het ruilvoetverlies in 1999 vooral in deze sector voelbaar was.

Uit de resultaten per bedrijfstak blijkt dat de grootste tak binnen de verwerkende nijverheid, namelijk de metaalverwerking, zwak presteerde in 1999. Zowel de toegevoegde waarde (-2,4 pct.) als het nettobedrijfsresultaat (-19,5 pct.) daalden op jaarbasis. Deze bedrijfstak ondergaat momenteel belangrijke herstructureringen en had te lijden onder sterke prijsdalingen als gevolg van de Aziatische crisis. Alle andere belangrijke bedrijfstakken binnen de verwerkende nijverheid boekten zonder uitzondering een stijging van hun toegevoegde waarde. De sterkste toenames werden genoteerd voor de niet-metaalhoudende minerale producten en voor papier, drukkerijen en uitgeverijen. De eerste tak profiteerde vooral van de sterke activiteit in de bouwsector. Aangezien er een vrij nauw verband bestaat tussen de ontwikkeling van de toegevoegde waarde en die van het nettobedrijfsresultaat realiseerden deze twee takken ook een forse stijging van hun nettobedrijfsresultaat. Een uitzondering op deze regel was de tak textiel, die als gevolg van een forse daling in de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, met een matige stijging in de toegevoegde waarde toch een forse stijging in het nettobedrijfsresultaat kon laten optekenen.

Binnen de niet-verwerkende bedrijfstakken presteerden de twee grootste, namelijk handel en horeca en diensten aan ondernemingen en particulieren, samen met de bouwsector, sterk.

TABEL 3 – TOEGEVOEGDE WAARDE EN NETTOBEDRIJFSRESULTAAT NAAR BEDRIJFSTAKKEN

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	Toegevoegde waarde	Nettobedrijfsresultaat		p.m. Procentueel belang van de bedrijfstak in de totale toegevoegde waarde in 1999
	1999	1999	1998	
Verwerkende nijverheid	1,4	-3,5	1,2	36,0
waarvan :				
Metaalverwerking	-2,4	-19,5	25,0	12,1
Chemie	4,5	-5,5	-11,0	7,8
Voeding	0,1	0,8	13,6	4,0
Papier, drukkerijen en uitgeverijen	6,0	21,1	29,4	3,0
Niet-metaalhoudende minerale producten	6,4	25,9	3,6	1,9
Textiel	2,6	24,9	-28,2	1,7
Kleding en schoeisel	0,4	-8,0	25,0	0,5
Niet-verwerkende bedrijfstakken	5,3	6,4	8,8	64,0
waarvan :				
Handel en horeca	6,0	12,9	3,6	21,5
Diensten aan ondernemingen en particulieren	7,2	11,0	8,1	17,4
Vervoer en verkeer	3,8	-14,9	39,0	13,0
Bouw	8,1	26,8	10,2	6,1
Energie en water	-2,1	-5,5	1,9	6,0
Geheel van de niet-financiële vennootschappen	3,8	2,9	5,9	100,0

Bron : NBB.

Deze laatste realiseerde, in 1999, met een toename van 8,1 pct. van de toegevoegde waarde de sterkste groei van de hier onderscheiden bedrijfstakken. Binnen de diensten aan ondernemingen en particulieren waren het vooral de met informatica gerelateerde activiteiten en leasing die een forse vooruitgang boekten. De takken vervoer en verkeer en energie en water presteerden daarentegen eerder matig. Binnen vervoer en verkeer was het evenwel enkel de tak vervoer die een zwak jaar kende. In die tak heeft de filialisering van bepaalde activiteiten op de resultaten gewogen. De tak verkeer daarentegen gaf een verdere expansie te zien, vooral onder impuls van de telecommunicatie. De tak energie en water ondervond de weerslag van de aan de gang zijnde liberalisering van de energiemarkten.

Een analyse van de ondernemingsresultaten volgens het type schema van de jaarrekening dat wordt neergelegd, is zoals gezegd vooral interessant voor wat de structuur van de resultatenrekening betreft. Deze kan immers aanzienlijk verschillen volgens de ondernemingsgrootte. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat er voor de kleine en middelgrote ondernemingen, door het gebruik van het verkorte schema, minder gegevens voorhanden zijn dan voor de grote.

Het nettobedrijfsresultaat in 1999 was voor beide groepen, uitgedrukt in verhouding tot hun toegevoegde waarde, vergelijkbaar. Voor de grote ondernemingen bedroeg dit percentage 15,8 pct., voor de kmo's 16,9 pct. Deze percentages zijn vergelijkbaar met die van de vorige ja-

ren. De resultaten van de kmo's zijn evenwel verbeterd in vergelijking met die van de grote ondernemingen.

De financiële resultaten van beide groepen ondernemingen vertonen daarentegen aanzienlijke verschillen, alhoewel deze over de voorbije jaren afgenomen zijn. Bij de grote ondernemingen wordt een positief resultaat genoteerd ten belope van 5 pct. van hun toegevoegde waarde, terwijl bij de kmo's een negatief resultaat van 4,2 pct. werd opgetekend. Dit is voornamelijk een weerspiegeling van het verschil in de structuur van de resultatenrekening en in de financiële structuur tussen beide types van ondernemingen. Grote ondernemingen hebben over het algemeen immers meer financiële opbrengsten en goedkopere financieringsbronnen dan de kleinere. Onderzoek van de componenten van de financiële resultaten toont aan dat het verschil in resultaat vooral wordt verklaard door de belangrijke inkomsten uit participaties bij de grote ondernemingen. Daarnaast speelt natuurlijk ook het verschil in de gemiddelde rente-

lasten een rol. Deze liggen voor de grote ondernemingen structureel lager dan voor de kmo's. Deze laatste dienen meestal een hogere risicopremie te betalen, omwille van hun minder stevige structuur. Voor 1999 bedroegen de gemiddelde rentelasten van de financiële schulden 5,6 pct. voor de grote ondernemingen en 8 pct. voor de kleine en middelgrote ondernemingen. In beide gevallen volgden de rentelasten de daling van de gemiddelde marktrentevoeten, alhoewel de daling sterker was bij de kmo's. Sinds 1997 is er sprake van een relatieve verbetering van de financiële resultaten van de kmo's ten opzichte van de grote ondernemingen. Dit was eerst vooral een gevolg van de hogere financiële opbrengsten bij de kmo's, maar vanaf 1998 ook van de lagere financiële kosten.

Het courante resultaat, uitgedrukt in procenten van de toegevoegde waarde, lag dan ook een stuk hoger bij de grote ondernemingen (20,8 pct.) dan bij de kmo's (12,8 pct.). Het verschil tussen beide was echter kleiner dan vorig jaar, voornamelijk onder invloed van de hierboven

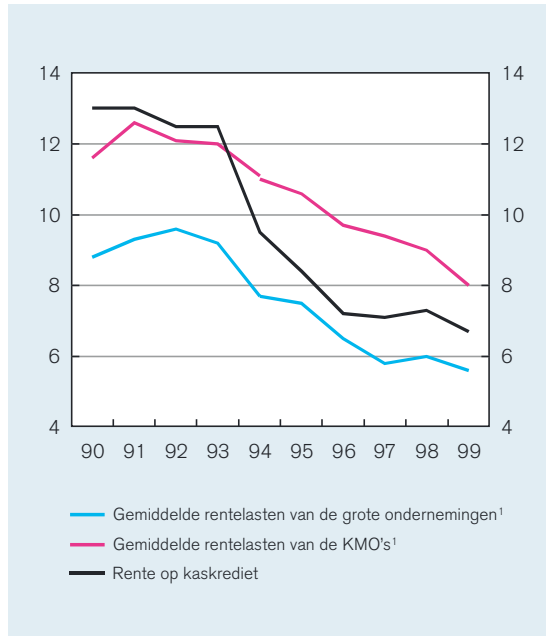
TABEL 4 – VERGELIJKING VAN DE STRUCTUUR VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE GROTE ONDERNEMINGEN EN DE KMO'S IN 1999

	Miljoenen euro		Procenten van de toegevoegde waarde	
	Grote ondernemingen	Kmo's	Grote ondernemingen	Kmo's
1. Toegevoegde waarde	87.723	24.862	100,0	100,0
2. Bedrijfskosten	73.859	20.649	84,2	83,1
3. Nettobedrijfsresultaat (= 1 - 2)	13.864	4.213	15,8	16,9
4. Financieel resultaat	4.376	-1.033	5,0	-4,2
5. Courant resultaat (= 3 + 4)	18.240	3.180	20,8	12,8
6. Uitzonderlijk resultaat	4.529	859	5,2	3,5
7. Belastingen	4.046	1.519	4,6	6,1
8. Resultaat na belastingen (= 5 + 6 - 7)	18.723	2.520	21,4	10,1
9. Uit te keren winst	11.273	540	12,9	2,2
10. Winstreservering (= 8 - 9)	7.450	1.980	8,5	7,9
p.m. Gemiddelde kosten van de schulden (procenten)			5,6	8,0

Bron: NBB.

GRAFIEK 4 – MARKTRENTEN EN GEMIDDELDE RENTELASTEN VAN DE GROTE ONDERNEMINGEN EN DE KMO'S

(procenten)

Bron : NBB.

¹ De gegevens vanaf 1994 werden herberekend volgens de NACE-BEL-classificatie. De grafiek toont eveneens de gegevens voor de jaren 1990 tot en met 1994 berekend volgens de NACE-70-classificatie.

vermelde relatieve verbetering van het netto-bedrijfsresultaat van de kleinere ondernemingen.

Na aftrek van belastingen is het verschil in resultaat tussen de grote en de kleine en middelgrote ondernemingen nog opvallender. De kmo's betaalden, in verhouding tot de door hen gecreëerde toegevoegde waarde immers, net als vorig jaar, meer belastingen dan de grote ondernemingen. Het resultaat na belastingen van de grote ondernemingen, namelijk 21,4 pct. van de toegevoegde waarde van deze ondernemingen, bedraagt dan ook meer dan het dubbele van dat van de kleinere ondernemingen (10,1 pct.).

¹ De Balanscentrale baseerde zich voor de keuze en de berekening van deze ratio's op het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de werkzaamheden van het Belgisch Centrum voor Normalisatie van de Accountancy en het Revisorat.

3. DE RENTABILITEITSSTRUCTUUR VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN IN 1999

3.1 DEFINITIE EN SITUERING VAN HET BEGRIP RENTABILITEIT

De economische en financiële toestand van een onderneming wordt meestal beoordeeld aan de hand van een aantal financiële ratio's die bepaalde rubrieken uit de balans en de resultatenrekening onderling relateren en aldus een zicht geven op haar gezondheid. Ratio-analyse maakt het mogelijk bedrijven of bedrijfstakken onderling en in de tijd met elkaar te vergelijken. Ze neemt een cruciale plaats in bij de kredietanalyse of bij het nemen van een investeringsbeslissing.

De Balanscentrale onderscheidt vier grote groepen in de door haar gepubliceerde ratio's, naargelang ze betrekking hebben op¹ :

- de exploitatievoorwaarden : deze ratio's meten de industriële en commerciële doeltreffendheid van een onderneming met uitsluiting van haar financiële en uitzonderlijke resultaten ;
- de financiële structuur : deze ratio's laten toe de liquiditeit en de solvabiliteit van een onderneming na te gaan. De liquiditeit geeft de mate aan waarin de onderneming haar schulden op korte termijn kan voldoen en is een belangrijke indicator van haar kredietwaardigheid. De solvabiliteit van haar kant geeft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen weer en meet in essentie de financiële onafhankelijkheid van een onderneming ;
- de investeringen : deze ratio's geven een indicatie van de investeringsinspanningen (investeringsquote) van een onderneming ;
- de rentabiliteit : deze ratio geeft het verband weer tussen het ondernemingsresultaat en de inzet van eigen en/of vreemd vermogen en is als dusdanig een indicatie van de efficiëntie van de ingezette middelen.

Het spreekt voor zich dat er tussen deze ratio's een aantal verbanden bestaan en dat het dan ook verhelderend kan zijn ze samen te bestuderen. In het kader van dit artikel zal onze aandacht evenwel uitsluitend gericht zijn op een analyse van de rentabiliteit.

Er kunnen, afhankelijk van de context, verschillende concepten van rentabiliteit worden gehanteerd. Naast de zogenaamde « Return on Equity » (ROE), dit is het rendement van het geïnvesteerde kapitaal, kunnen de economische en financiële rentabiliteit worden onderscheiden.

De ROE wordt vaak als maatstaf gebruikt voor de rentabiliteit in de financiële analyse en wordt gedefinieerd als de ratio van het nettoresultaat na belasting en het totale eigen vermogen. Deze ratio geeft een idee van de capaciteit van de onderneming om een rendement aan de aandeelhouders te waarborgen nadat alle mogelijke kosten en belastingen in rekening werden gebracht. Over een voldoende lange periode dient ze het rendement van een risicovrije belegging (rendement op staatsfondsen) te overtreffen. De kapitaalverschaffers moeten immers een vergoeding krijgen voor het bijkomend risico dat ze lopen.

De economische en de financiële rentabiliteit zijn twee andere veel gebruikte rentabiliteitsmaatstaven. Ze verschillen wezenlijk van de ROE doordat hier voor de berekening van de rentabiliteit wordt uitgegaan van het courante resultaat en er dus geen rekening wordt gehouden met het uitzonderlijke resultaat en de belastingen. Ze sluiten aldus beter aan bij de rentabiliteit die het gevolg is van de gewone bedrijfsactiviteit.

De economische rentabiliteit wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het courante resultaat vóór de kosten van de schulden en het geheel van de in de onderneming geïnvesteerde middelen. Deze ratio geeft een indicatie van de bedrijfseconomische gezondheid ongeacht de wijze waarop de onderneming werd gefinancierd. De financiële rentabiliteit daarentegen wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het courante resultaat en het eigen vermogen. Deze ratio geeft hoofdzakelijk een indicatie van de vergoeding voor de aandeelhouders zonder rekening te houden met het uitzonderlijke resultaat of de belastingen. Het verschil tussen beide rentabiliteitsbegrippen is toe te schrijven aan het zogenaamde « financiële hefboomeffect ». Dit laatste geeft een indicatie van de gemiddelde

TABEL 5 – OVERZICHT VAN COURANTE RENTABILITEITSCONCEPTEN

Concept	Berekening	Interpretatie
Return on equity (ROE)	$\frac{\text{Nettoresultaat na belastingen}}{\text{Eigen vermogen}}$	Meet het rendement voor de aandeelhouders na kosten en belastingen.
Financiële rentabiliteit	$\frac{\text{Courant resultaat}}{\text{Eigen vermogen}}$	Meet het rendement voor de aandeelhouders vóór uitzonderlijk resultaat en belastingen.
Financieel hefboomeffect	$\frac{\text{Financiële kosten}}{\text{Financiële schulden}}$	Indicatie van de gemiddelde kosten van de financiële schulden.
Economische rentabiliteit	$\frac{\text{Courant resultaat vóór kosten van de schulden}}{\text{Eigen vermogen} + \text{Vreemd vermogen}}$	Meet de bedrijfseconomische gezondheid, ongeacht de financieringswijze.

kosten van de financiële schulden van de onderneming. Het financiële hefboomeffect is positief wanneer een bedrijf middelen kan ontlenen tegen een rente die gemiddeld lager ligt dan zijn economische rentabiliteit. Het daaruit resulterende overschot zal ervoor zorgen dat de financiële rentabiliteit groter is dan de economische rentabiliteit. Het effect is daarentegen negatief indien de financieringskosten van de schuld hoger uitvallen dan de economische rentabiliteit. Hoe groter het renteverskil en hoe groter het aandeel van het vreemde vermogen op de passiefzijde van de balans, hoe sterker het hefboomeffect werkt.

De verschillen in definitie van de drie rentabiliteitsmaatstaven betekenen dat het verloop ervan kan afwijken. Afhankelijk van de context dient een bepaalde maatstaf de voorkeur te krijgen.

3.2 VERLOOP VAN DE RENTABILITEITSRATIO'S

Gedurende de periode 1994-1999 kenden de ROE en het rendement op staatsfondsen een tegengesteld verloop. De rentabiliteit steeg over deze periode van rond een waarde van 6 pct. naar meer dan 9 pct. Het rendement op staatsfondsen daarentegen daalde onafgebroken van een gemiddelde van ongeveer 8 pct. naar minder dan 5 pct. In het begin van de jaren negentig lag de ROE voortdurend beneden het rendement van staatsfondsen. Het is pas sinds 1997 dat de niet-financiële ondernemingen een gemiddeld rendement genereren dat boven dat van een risicovrije belegging ligt. Vanuit het standpunt van de belegger werd het sindsdien dus opnieuw interessant geld te beleggen in aandelen.

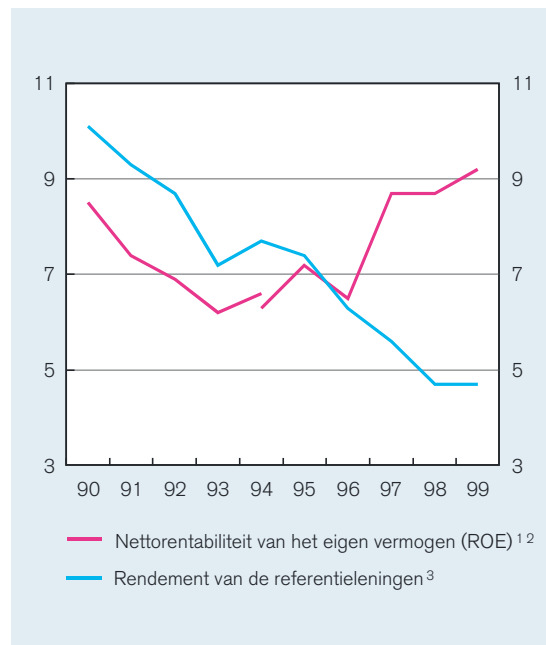
De resultaten van een dergelijke vergelijking dienen evenwel altijd met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden daar het over twee zeer verschillende instrumenten gaat en het overgrote deel van de Belgische ondernemingen niet op de beurs genoteerd is.

In tegenstelling tot de verbetering van de ROE was er sprake van een verslechtering van de economische en financiële rentabiliteit in 1999. Het financiële hefboomeffect bleef positief waardoor de financiële rentabiliteit (9,2 pct.) hoger bleef dan de economische (7,7 pct.). Beide bevinden zich momenteel op historisch eerder lage niveaus. Bij de economische rentabiliteit is er een dalende trend merkbaar sinds het begin van de jaren 90.

Sectorieel gezien werd zowel in de verwerkende nijverheid als in de niet-verwerkende bedrijfstakken een daling vastgesteld van beide rentabiliteitsmaatstaven. De verwerkende nijverheid vertoont gemiddeld genomen wel een hogere rentabiliteit. Afhankelijk van de ondernemings-

GRAFIEK 5 – VERLOOP VAN DE NETTORENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN (ROE) EN HET RENDEMENT OP REFERENTIELENINGEN

(procenten)

Bron: NBB.

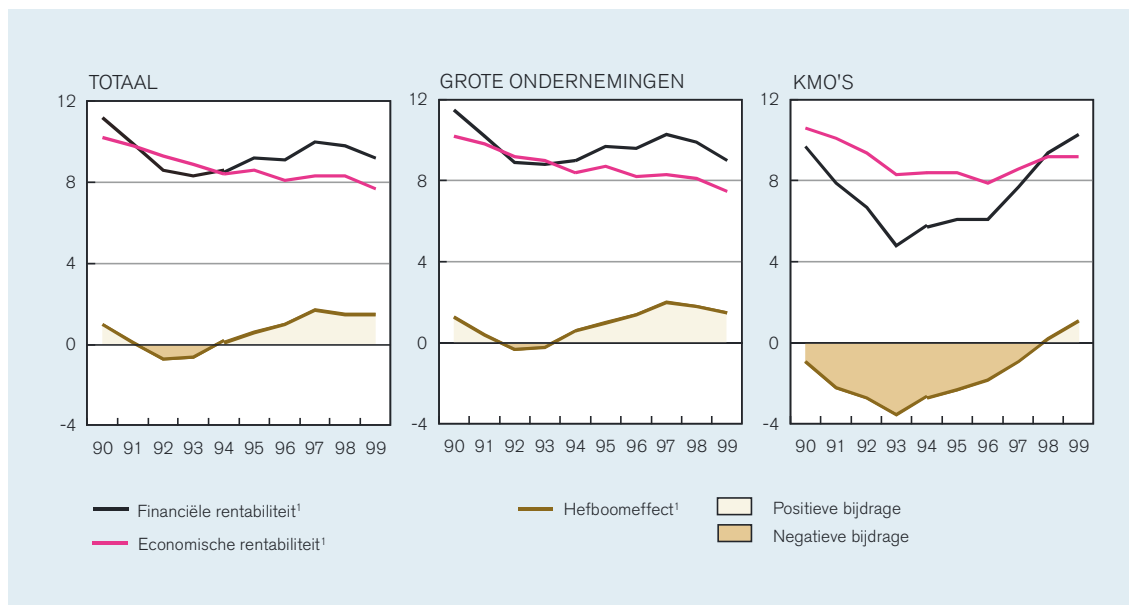
¹ Ratio van het nettoresultaat van het boekjaar na belastingen en het eigen vermogen.

² De gegevens vanaf 1994 werden herberekend volgens de NACE-BEL-classificatie. De grafiek toont eveneens de gegevens voor de jaren 1990 tot en met 1994 berekend volgens de NACE-70-classificatie.

³ Gemiddeld rendement van OLO-leningen met een looptijd van zes jaar of meer.

GRAFIEK 6 – RENTABILITEIT VAN DE ONDERNEMINGEN VOLGENS BEDRIJFSGROOTTE EN FINANCIËEL HEFBOOMEFFECT

(procenten)

Bron : NBB.

¹ De gegevens vanaf 1994 werden herberekend volgens de NACE-BEL-classificatie. De grafiek toont eveneens de gegevens voor de jaren 1990 tot en met 1994 berekend volgens de NACE-70-classificatie.

grootte is er een verschillende ontwikkeling merkbaar. De grote ondernemingen volgen het algemene beeld van een verslechtering in beide rentabiliteitsmaatstaven. Bij de kmo's daarentegen zette de trend tot verbetering van de afgelopen jaren zich door. Voor het tweede opeenvolgende jaar was het financiële hefboomeffect positief, hiervoor was het lange tijd negatief. Gemiddeld bleef een kmo in 1999 rendabeler dan een grote onderneming.

3.3 EEN STRUCTURELE ANALYSE VAN DE ECONOMISCHE RENTABILITEIT

Voor een diepgaandere analyse van de rentabiliteit in 1999 wordt gebruik gemaakt van het concept economische rentabiliteit, zoals eerder gedefinieerd. De voorkeur gaat hiernaar uit vanwege de grotere relevantie vanuit economisch standpunt als maatstaf voor de winstgevendheid van een onderneming ten opzichte van de totaliteit van de ingezette middelen.

Deze analyse is gebaseerd op individuele gegevens afkomstig van de Balanscentrale, wat toeliet op deze gegevens een classificatie toe te passen die beter aansluit bij degene die gebruikt wordt in de nationale rekeningen.

TABEL 6 – SAMENSTELLING VAN HET STAAL ONDERNEMINGEN GEBRUIKT BIJ DE GEDETAILLEERDE ANALYSE VAN DE RENTABILITEIT

	Aantal ondernemingen	Balanstotaal (miljoenen euro)
	1999	
Totaal	90.828	370.546
(waarvan in pct. van het totaal)		
Volledig schema	9,2	88,0
Verkort schema	90,8	12,0
Verwerkende nijverheid ...	13,5	39,4
Niet-verwerkende bedrijfstakken	86,5	60,6

Bron : NBB.

Verdere verschillen met de hierboven gebruikte geaggregeerde gegevens situeren zich in de keuze van de sectoren en in de keuze van de afsluitingsdatum van de jaarrekening. Wat het eerste punt betreft, werden nog een aantal sectoren uitgesloten : de belangrijkste zijn de sector van de coördinatiecentra en de sector van de hulpbedrijven van het bank- en verzekeringswezen. Bovendien werden enkel de ondernemingen die als afsluitingsdatum voor hun jaarrekening 31 december hebben in aanmerking genomen voor de analyse.

Er werden 90.828 ondernemingen weerhouden voor de analyse. De samenstelling van dit staal ondernemingen is niet volledig vergelijkbaar met het staal ondernemingen dat gebruikt werd bij de analyse van de geaggregeerde resultaten. Het grootste verschil situeert zich in het grotere gewicht van de verwerkende nijverheid.

De totale economische rentabiliteit van het nieuwe staal bedraagt voor 1999 8,1 pct., dit is ietwat lager dan het niveau dat in 1998 gerealiseerd werd (8,9 pct.). Het is interessant verder

TABEL 7 – SECTORIEEL OVERZICHT VAN DE ECONOMISCHE RENTABILITEIT VOOR NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN IN 1999

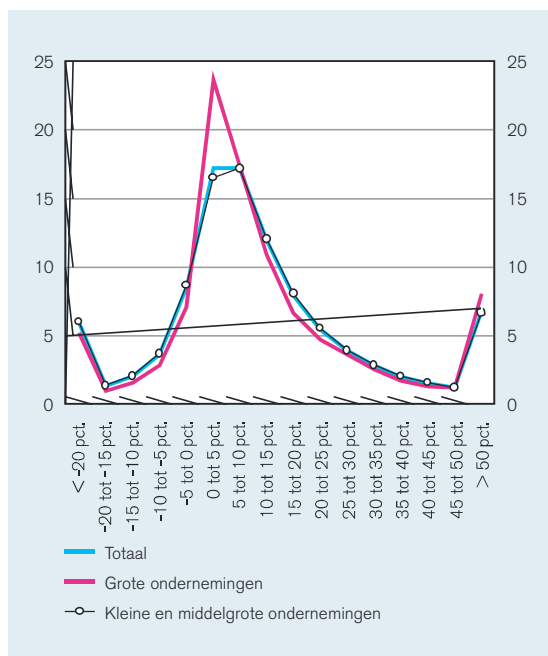
(in procenten)

Omschrijving bedrijfstak	Codes NACE-BEL	Grote ondernemingen	Kmo's	Totaal
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	01, 02 en 05	3,5	5,5	4,4
Winning van delfstoffen	10 tot 14	15,1	9,4	15,0
Verwerkende nijverheid	15 tot en met 37	8,3	10,0	8,4
waarvan :				
– Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	15, 16	7,4	6,2	7,3
– Vervaardiging van textiel en kleding, leernijverheid en vervaardiging van schoeisel	17, 18, 19	8,3	7,7	8,2
– Chemische nijverheid, rubber- en kunststofnijverheid	24, 25	9,3	12,6	9,3
– Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten en metallurgie	26, 27	5,1	8,5	5,2
– Metaalfabricaties	28 tot en met 35	10,5	11,7	10,6
Productie en distributie van electriciteit, gas en water	40, 41	14,7	7,3	14,7
Bouwnijverheid	45	10,6	11,1	10,8
Diensten	50 tot en met 93	6,5	8,5	6,8
waarvan :				
– Groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen	50, 51, 52	10,2	11,7	10,5
– Hotels en restaurants	55	6,6	7,5	6,9
– Vervoer, opslag en communicatie	60 tot en met 64	6,6	8,2	6,6
– Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	70 tot en met 74	5,1	6,6	5,3
Totaal		8,0	8,8	8,1

Bron : NBB.

GRAFIEK 7 – SPREIDING VAN DE RENTABILITEIT VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN NAAR BEDRIJFSGROOTTE IN 1999¹

(procenten van het aantal ondernemingen)

Bron: NBB.

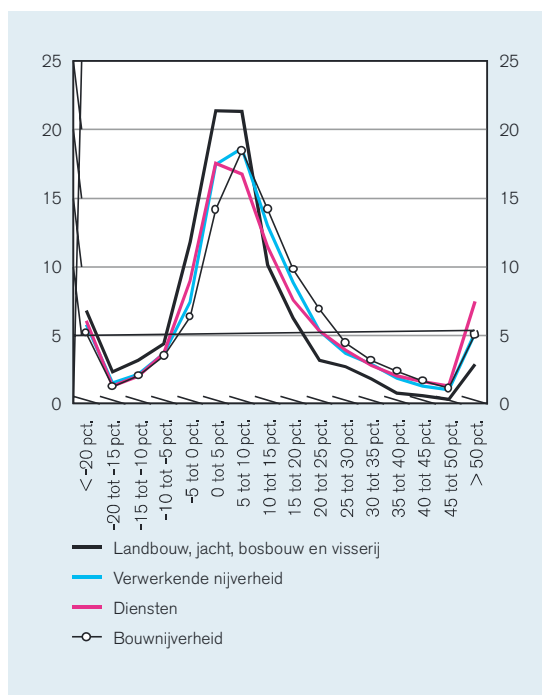
¹ Op basis van de economische rentabiliteit.

in te gaan op de verschillen in economische rentabiliteit volgens ondernemingsgrootte en volgens activiteitssector. Gemiddeld gezien lag de economische rentabiliteit in 1999 voor het verkorte schema (8,8 pct.) boven die van de ondernemingen die hun jaarrekening volgens een volledig schema indienden (8 pct.). Bij een sectoriële benadering van de economische rentabiliteit zijn de verschillen nog meer uitgesproken. De op één na kleinste van de hier onderscheiden bedrijfstakken, namelijk de winning van delfstoffen, vertoonde in 1999 de hoogste economische rentabiliteit (15 pct.), gevolgd door de productie en distributie van elektriciteit, gas en water (14,7 pct.). Binnen de eerste sector realiseerde de winning van aardolie en aardgas en aanverwante diensten de hoogste rentabiliteit (38,5 pct.). Dit is tevens de hoogste rentabiliteit van alle bestudeerde bedrijfstakken. De bouw en de verwerkende nijverheid nemen een

tussenpositie in met een economische rentabiliteit van respectievelijk 10,8 pct. en 8,4 pct. Een verdere opdeling van de activiteiten binnen de verwerkende nijverheid toont aan dat de rentabiliteit bij de metaalfabricaties (10,6 pct.) meer dan het dubbele bedroeg van die van de vervaardiging van de overige niet-metaalhoudende minerale producten en de metallurgie (5,2 pct.). De laagste rentabiliteit in 1999 werd genoteerd in de diensten (6,8 pct.) en in de landbouw, jacht, bosbouw en visserij (4,4 pct.). Bij de onderverdeling van de diensten valt vooral de goede score van de groot- en kleinhandel en de reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen op (10,5 pct.). De laagste rentabiliteit van alle bestudeerde bedrijfstakken werd genoteerd binnen de diensten, namelijk bij het speur- en ontwikkelingswerk (-3,9 pct.).

GRAFIEK 8 – SPREIDING VAN DE RENTABILITEIT VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN NAAR ACTIVITEITSSECTOR IN 1999¹

(procenten van het aantal ondernemingen)

Bron: NBB.

¹ Op basis van de economische rentabiliteit.

Bovenstaande cijfers zeggen natuurlijk niets over de spreiding van de economische rentabiliteit. Deze geeft de verdeling weer rond de modale klasse en geeft aldus een beter beeld van de totale populatie. De spreiding werd hier berekend op basis van intervallen van 5 pct. in de rentabiliteit. De interessantste resultaten kunnen als volgt samengevat worden :

- er zijn in totaal ongeveer 22 pct. ondernemingen met een negatieve economische rentabiliteit ;
 - de grootste concentratie van ondernemingen (ongeveer 35 pct.) doet zich voor in de rentabiliteitsklassen van 0 tot 10 pct. ;
 - er wordt tevens een sterke concentratie van ondernemingen vastgesteld in de extreme klassen. Zo heeft ongeveer 7 pct. van de ondernemingen een economische rentabiliteit van meer dan 50 pct. en 6 pct. een rentabiliteit van minder dan 20 pct. ;
 - de verdeling van de economische rentabiliteit per onderneming benadert het profiel van een theoretische normale verdeling met evenwel een vertekening van de modale klasse naar links en een hogere concentratie aan ondernemingen in de uiterste klassen.
- De spreiding van de rentabiliteit kan eveneens berekend worden per bedrijfsgrootte en per activiteitssector. Dit levert de volgende supplementaire inzichten op :
- bij een vergelijking van de spreiding van de economische rentabiliteit per bedrijfsgrootte valt vooral het verschil in vorm op van de frequentieverdeling. Bij de grote ondernemingen is er een sterke concentratie in de modale rentabiliteitsklasse (tussen 0 en 5 pct.). Bij de kleine en middelgrote ondernemingen ligt de concentratie van ondernemingen in de modale klasse (tussen 5 en 10 pct.) lager en is zij evenrediger verdeeld rond de modale klasse ;
 - voor de vergelijking van de economische rentabiliteit per activiteitssector werd ervoor geopteerd de takken winning van delfstoffen en productie en distributie van elektriciteit, gas en water buiten beschouwing te laten, daar ze door het beperkt aantal ondernemingen een eerder incidenteel verloop vertonen. De vergelijking van de spreiding van de economische rentabiliteit voor de andere takken laat in de landbouw, jacht, bosbouw en visserij, een hogere concentratie aan ondernemingen zien in de modale klassen en links ervan. De ondernemingen in de andere drie weergegeven takken (verwerkende nijverheid, diensten en bouwnijverheid) vertonen een tamelijk analoge spreiding. De verdeling van de bouwnijverheid laat wel een gemiddeld hogere concentratie aan ondernemingen zien in de rentabiliteitsklassen boven de modale klasse dan bij de andere twee takken.

Bijlage 1**SYNTHESE VAN DE VOORNAAMSTE BESTANDDELEN VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN HET GEHEEL VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN**

Volledige en verkorte schema's

(miljoenen euro)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 r
Toegevoegde waarde	94.754	98.387	96.433	102.849	108.417	112.585
Personeelskosten	59.168	60.701	58.724	60.476	63.578	66.446
Overige bedrijfskosten	4.196	4.438	4.619	5.668	5.924	6.203
Brutobedrijfsresultaat	31.390	33.248	33.090	36.705	38.915	39.936
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	18.362	19.107	19.252	20.118	21.342	21.859
Nettobedrijfsresultaat	13.028	14.141	13.838	16.587	17.573	18.077
Financiële opbrengsten	16.698	19.021	18.683	24.950	23.191	25.874
Financiële kosten	16.953	18.443	17.591	23.210	20.736	22.531
Courant resultaat	12.773	14.719	14.930	18.327	20.028	21.420
Uitzonderlijk resultaat	421	763	-50	2.562	2.844	5.388
Belastingen op het resultaat	3.726	3.875	4.156	4.879	5.257	5.565
Nettoresultaat na belastingen	9.468	11.607	10.724	16.010	17.615	21.243

Bron: NBB.

Bijlage 2

SYNTHESE VAN DE VOORNAAMSTE BESTANDDELEN VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

Volledige schema's

(miljoenen euro)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 r
Toegevoegde waarde	73.244	75.492	75.614	81.155	85.160	87.723
Personeelskosten	(-) 45.279	46.028	46.375	48.083	50.509	52.493
Overige bedrijfskosten	(-) 3.435	3.585	3.698	4.664	4.849	5.070
Brutobedrijfsresultaat	24.530	25.879	25.541	28.408	29.802	30.160
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	(-) 14.160	14.642	14.645	15.212	16.084	16.296
Nettobedrijfsresultaat	10.370	11.237	10.896	13.196	13.718	13.864
Financiële opbrengsten	(+) 15.779	18.068	17.761	23.820	21.737	24.391
Financiële kosten	(-) 14.587	15.953	15.174	20.674	18.075	20.015
Courant resultaat	11.562	13.352	13.483	16.342	17.380	18.240
Uitzonderlijk resultaat	(+) 181	484	-342	2.163	2.278	4.529
Belastingen op het resultaat	(-) 2.781	2.857	3.109	3.692	3.921	4.046
Nettoresultaat na belastingen	8.962	10.979	10.032	14.813	15.737	18.723

Bron: NBB.

Bijlage 3**SYNTHESE VAN DE VOORNAAMSTE BESTANDDELEN VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN**

Verkorte schema's

(miljoenen euro)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 r
Toegevoegde waarde	21.510	22.895	20.819	21.694	23.257	24.862
Personeelskosten	13.889	14.673	12.349	12.393	13.069	13.953
Overige bedrijfskosten	761	853	921	1.004	1.075	1.133
Brutobedrijfsresultaat	6.860	7.369	7.549	8.297	9.113	9.776
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	4.202	4.465	4.607	4.906	5.258	5.563
Nettobedrijfsresultaat	2.658	2.904	2.942	3.391	3.855	4.213
Financiële opbrengsten	919	953	922	1.130	1.454	1.483
Financiële kosten	2.366	2.490	2.417	2.536	2.661	2.516
Courant resultaat	1.211	1.367	1.447	1.985	2.648	3.180
Uitzonderlijk resultaat	240	279	292	399	566	859
Belastingen op het resultaat	945	1.018	1.047	1.187	1.336	1.519
Nettoresultaat na belastingen	506	628	692	1.197	1.878	2.520

Bron: NBB.

Bijlage 4

SYNTHESE VAN DE VOORNAAMSTE BESTANDDELEN VAN
DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE VERWERKENDE
NIJVERHEID

Volledige en verkorte schema's

(miljoenen euro)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 r
Toegevoegde waarde	36.824	37.959	36.788	39.079	40.041	40.584
Personeelskosten	23.367	23.521	22.871	23.297	23.985	24.534
Overige bedrijfskosten	1.107	1.179	1.209	1.395	1.417	1.420
Brutobedrijfsresultaat	12.350	13.259	12.708	14.387	14.639	14.630
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	7.419	7.803	7.911	8.176	8.354	8.567
Nettobedrijfsresultaat	4.931	5.456	4.797	6.211	6.285	6.063
Financiële opbrengsten	3.281	3.347	3.121	3.593	4.082	3.424
Financiële kosten	4.355	4.252	3.703	3.943	3.884	3.670
Courant resultaat	3.857	4.551	4.215	5.861	6.483	5.817
Uitzonderlijk resultaat	216	-24	-50	1.317	687	654
Belastingen op het resultaat	1.336	1.452	1.486	1.877	2.010	1.887
Nettoresultaat na belastingen	2.737	3.075	2.679	5.301	5.160	4.584

Bron: NBB.

Bijlage 5**SYNTHESE VAN DE VOORNAAMSTE BESTANDDELEN VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE NIET-VERWERKENDE BEDRIJFSTAKKEN**

Volledige en verkorte schema's

(miljoenen euro)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 r
Toegevoegde waarde	57.930	60.428	59.645	63.770	68.376	72.001
Personeelskosten	(-) 35.801	37.180	35.853	37.179	39.593	41.912
Overige bedrijfskosten	(-) 3.089	3.259	3.410	4.273	4.507	4.783
Brutobedrijfsresultaat	19.040	19.989	20.382	22.318	24.276	25.306
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	(-) 10.943	11.304	11.341	11.942	12.988	13.292
Nettobedrijfsresultaat	8.097	8.685	9.041	10.376	11.288	12.014
Financiële opbrengsten	(+) 13.417	15.674	15.562	21.357	19.109	22.540
Financiële kosten	(-) 12.598	14.191	13.888	19.267	16.852	18.861
Courant resultaat	8.916	10.168	10.715	12.466	13.545	15.603
Uitzonderlijk resultaat	(+) 205	787	0	1.245	2.157	4.734
Belastingen op het resultaat	(-) 2.390	2.423	2.670	3.002	3.247	3.678
Nettoresultaat na belastingen	6.731	8.532	8.045	10.709	12.455	16.659

Bron: NBB.

Bijlage 6

VOORNAAMSTE FINANCIERINGSBRONNEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

(miljoenen euro)

Ondernemingen die hun jaarrekening hebben neergelegd volgens:	Eigen vermogen		Voorzieningen voor risico's en kosten	Financiële leningen		Niet-financiële schulden ¹
		(waarvan: kapitaal)			(waarvan: op lange termijn)	
het volledige schema						
1994	128.759	(91.658)	11.190	111.995	(64.101)	90.326
1995	137.941	(97.361)	11.323	116.324	(64.704)	93.573
1996	140.205	(99.989)	14.460	118.862	(64.819)	98.855
1997	158.198	(113.046)	15.804	131.891	(64.462)	109.592
1998	175.343	(125.068)	16.321	142.334	(68.246)	115.853
1999 r	202.233	(145.469)	16.795	157.993	(72.151)	134.561
het verkorte schema						
1994	21.146	(15.125)	475	20.909	(14.174)	23.027
1995	22.290	(15.798)	552	22.978	(15.505)	24.552
1996	23.660	(16.589)	631	24.433	(16.436)	25.361
1997	25.661	(17.799)	744	26.541	(17.777)	28.262
1998	28.189	(19.167)	852	29.011	(19.422)	30.905
1999 r	30.984	(19.836)	978	30.715	(20.466)	33.458

Bron: NBB.

¹ Bestaan in hoofdzaak uit handelsschulden, fiscale, sociale en loonschulden en diverse schulden.

Bijlage 7**VERLOOP, NAAR BEDRIJFSTAKKEN, VAN DE NETTORENTABILITEIT VAN DE TOTALE INGEZETTE MIDDELEN, VAN DE GEMIDDELDE KOSTEN VAN DE FINANCIËLE SCHULDEN EN VAN DE NETTORENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN***(procenten)*

	NACE-70-classificatie					NACE-BEL-classificatie					
	1990	1991	1992	1993	1994	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Geheel van de ondernemingen											
Nettorentabiliteit van de totale ingezette middelen ¹	10,2	9,8	9,3	8,9	8,4	8,4	8,6	8,1	8,3	8,3	7,7
Gemiddelde kosten van de financiële schulden ²	9,2	9,7	10,0	9,7	8,2	8,2	8,0	7,0	6,4	6,5	6,0
Nettorentabiliteit van het eigen vermogen ³	11,2	9,9	8,6	8,3	8,6	8,5	9,2	9,1	10,0	9,8	9,2
Verwerkende nijverheid											
Nettorentabiliteit van de totale ingezette middelen ¹	11,6	9,4	8,0	7,2	9,3	9,3	9,6	8,6	9,7	9,9	8,4
Gemiddelde kosten van de financiële schulden ²	9,8	10,3	10,7	10,2	8,9	8,6	7,9	6,9	6,1	6,0	5,3
Nettorentabiliteit van het eigen vermogen ³	13,0	8,6	5,6	4,5	9,6	9,9	11,3	9,9	12,7	13,0	11,1
Niet-verwerkende bedrijfstakken											
Nettorentabiliteit van de totale ingezette middelen ¹	9,7	10,0	9,7	9,5	8,1	8,0	8,3	8,0	7,9	7,8	7,5
Gemiddelde kosten van de financiële schulden ²	8,9	9,5	9,7	9,5	8,0	8,1	8,1	7,0	6,5	6,6	6,2
Nettorentabiliteit van het eigen vermogen ³	10,4	10,4	9,7	9,6	8,2	8,0	8,5	8,8	9,0	8,8	8,6

Bron: NBB.

¹ Verhouding tussen het courante resultaat vóór financiële kosten en de middelen van derden, m.a.w. het eigen vermogen en de financiële leningen.² Verhouding tussen de financiële kosten en de financiële schulden.³ Verhouding tussen het courante resultaat en het eigen vermogen.